

ШАШКЕВИЧІЯНА SHASHKEVYCHIANA

1834

1964

Ч. 2. Р. II.

ВІННІПЕГ

ЧЕРВЕНЬ 1964

Шашкевичіана

Shashkevychiana

Збірник Заповідника Маркіяна Шашкевича у Вінніпегу

Periodical of
Markian Shashkevych Centre

Périodique du
Centre Markian Shashkevych

Збірник присвячений життю, творчості й культові Маркіяна Шашкевича.
Появляється в листопаді й червні, місяцях народження і смерті
Пробудителя.

Видає Кураторія Заповідника Маркіяна Шашкевича у Вінніпегу

Редагує Колегія.

Відповідальний редактор: М. Г. МАРУНЧАК

З М І С Т

<i>М. Г. Марунчак</i> : В 130-річчя “Зорі”	33
<i>Богдан Лепкий</i> : В Маркіянові Роковини	35
<i>Василь Щурат</i> : Маркіян Шашкевич — учень гімназії у Львові	37
<i>В. Ю. Кисілевський</i> : До історії Шашкевичівської доби	39
<i>о. Мирослав Марусин</i> : Отець Маркіян Шашкевич як проповідник	49
<i>Микола Фляк</i> : Родовід Шашкевича	52
<i>Осип Юркевич</i> : Таким я бачив Підлисся й Маркіянову гору	54
<i>О. Божик - Павлова</i> : З матеріалів до американської Шашкевичіани	59
Різне	60
Рецензії	61
З надісланих листів	63
Пожертви	

Окладинку й монограм “РМ” — РІДНА МОВА, що символізує
130-річчя “Зорі”, оформив мистець Роман Коваль.

Передплата: Один доляр на рік, одне число — 50 центів.

Адміністрація радо вітає гуртову передплату на кілька років наперед.

Відповідальний за адміністрацію: ТОМА КОБЗЕЙ.

Адреса редакції й адміністрації: **MARKIAN SHASHKEVYCH CENTRE**
49 Euclid Avenue, Winnipeg 4, Man.
Canada.

Друкарня Видавництва “Поступ”, 418 Ебердін Евню, Вінніпег.

“Світи, зоре, на все поле, поки місяць зійде!”

В 130-РІЧЧЯ “ЗОРИ”

Стотридцять років минає з того часу, коли цісарсько-королівська цензура Львів-Відень заявила проти появи літературної збірки “Зоря”, що її зредагував Маркіян Шашкевич, у співпраці з Яковим Головацьким та Іваном Вагилевичем. Було це, як писали впорядники збірки, “писемце посвячене рускому языку”, а зредаговане в українській народній мові. Історія української літератури відноувала її як першу ластівку відродженої української літератури, що сповіщала відродження українського народу на західньо-українських землях, що був тоді під австро-угорською займанщиною. На просторах цієї землі панувала в тому часі тупа мертвечина на полі українського друкованого слова. За статистичними даними в часі від 1796 р. до 1814 в Галичині появилось всього 17 українських друків. Ще гірше представлялася справа перед роком 1796, а значно гірше під польською займанщиною до розбору Польщі в 1772 р. Коли взяти до уваги, що те “ніщо”, що появилось, було писане церковно-слов’янською мовою, незрозумілою для широких народніх мас, то можна собі уявити, яка культурна темнота та політична сліпота окутувала західньо-українську землю.

В обличчі цього грізного стану як великим стає перед нами Той, що для знеможеного займанщиною народу, хотів піднести перед народом зорю рідної мови, заговорити до цього поневіреного народу його рідним словом й вказати йому шляхи, кудю йому йти, щоб з непросвітньої тьми вийти поза регіональні рогаки до всеукраїнського єднання та державницького ставання.

Ще сьогодні не маємо точного змісту цієї першої літературної ластівки. З ненадто точних відомостей, що їх шашкевичезнавці змогли схопити з мемуарів та архівів, маємо підставу твердити, що збірка крім народніх пісень містила портрет Богдана Хмельницького з віршем – думою пера головного впорядника “Зорі” Маркіяна Шашкевича п. з. “Хмельницького обступлене Львова”. Не можна краще зсимволізувати дві основні ідеї,

а саме рідну мову та державницьку булаву народу, як це зробив Маркіян Шашкевич в “Зорі”.

Перед цими сміливими ідеями Маркіяна Шашкевича злякалися ті, що були в тому часі “народними світочами”, однак виховані в страху, пониженні та покорі не зуміли піднести очей на ясні промені нової “Зорі” та її народнього речника. Перед саявом цієї зорі вони примкнули очі власного сумління і підписали заборону її друкувати. Зробили вони це згідно з найкращою інтенцією займанця.

Не були це перші й останні цензори українського народнього слова. Історія українського Відродження відноувала й віднотує сьогодні постійний наступ кожного займанця на основні скарби народу — його рідну мову. Було так в королівській Польщі до 1772. Те саме повторювалось до 1939 р. Не менш грубо поступали займанці Східньої України. Тут зареєстровано драконський Валуєвський циркуляр з 1863 р., що забороняв випускати посібники й книги “початкового читання для народу” з основними запереченнями що до української мови, мовляв “ніякої окремої малоросійської мови не було, немає і бути не може”. Так недвозвачно розправлявся з українською мовою царський прем’єр П. О. Валуєв. Йому на допомогу прийшов пізніше в 1876 р. таємний Емський указ царя Олександра II про заборону друку і поширення книжок українською мовою. Наслідком цих циркулярів й указів не надруковано за одинадцять років в Україні жодної української книжки, не говорячи про ліквідацію часописів та культурних надбань, що існували вже передше. Драконсько поводитилась з українським словом брунатна Німеччина.

Ще більш грізними від драконських воєводів, гавляйтерів, міністрів та царських “указів” були ехидні кличі й ідеї займанців, що їх проголошувалось тільки на те, щоб під плащиком тих ідей й кличів ширити демобілізацію народу в почуваннях до рідної культури, а зокрема рідної мови, як наріжного каменя культури кожного народу. Так поставав нігілістичний клич “то всьо равно”, голошено, що “воюємо за вашу і нашу вольносьць”, “спільно працюємо для ідеї всесвітнього словянства” або “йдемо походом до комуністичного суспільства, де немає національних й культурних різниць, а все тільки на “общепанятому”. Всі ці кличі й ідеї й політичні формулки спрепаровується на те, щоб легше ограбити нарід з його культурного скарбу — рідної мови, або іншими словами завернути наш нарід до страшного політич-

Богдан Лепкий

В МАРКІЯНОВІ РОКОВИНИ

“Золотострунна гарфо вдар,
Озвись, промов, заграй!
Скриваєш в собі чарів-чар,
Хвилює степ, горить пожар,
Цвите чудовий май . . .
Золотострунна гарфо вдар,
Озвись, промов, заграй!

Лежалась довго в буряні
Посеред роздорож;
І чулась, як в страшній борні
Лягали голови буйні,
Аж йшла степами дроз;
Лежалась довго в буряні
Посеред роздорож.

Лежалась довго в забутю,
В безпросьвітній імлі,
Як жемчуг згублений в сьмітю,
Як скарб затрачений в житю,
Як зерно без рілі,
Лежалась довго в забутю,
В безпросьвітній імлі.

І чулась, як від наших хат
Летіли стон і плач;
Як відцурав ся брата брат,
Над людом як знущав ся кат,
Як смерть вістив пугач;
Ти чула, як від наших хат
Летів лиш стон і плач.

Заграй же нині нам, заграй,
Новий, сильний псалом.
Минуле пекло спогадай,
І відчини ворота в рай,
Потуги вдар крилом . . .
Заграй же нині нам, заграй,
Новий, сильний псалом . . . !”

. . . Лежалам довго в буряні,
На струни впала цьвіль.
Опівночі вітри буйні
Сьпівали курганам пісні,
Сум плакав серед піль . . .
Лежалам довго в буряні,
На струни впала цьвіль.

ного, культурного і морального стану, в якому був він за часів Великого Відродження української мови — о. Маркіяна Шашкевича.

Глибокі почуття до рідної мови та її націотворчих вартостей в народі наказали Руській Трійці підготувати “Зорю”, щоб збудити нею угроблені почуття народу до національного життя. Їм бажалось, щоб ця “Зоря” світила так довго, “доки місяць зійде”. Роковини “Зорі” застановляють призадуматися над трагічним минулим нашого народу та його скарбами — рідною мовою. Рівночасно ці роковини вказують нам схилити голову перед маєстатом Того, що підніс ці скарби нашого рідного слова з поневір'яння до літературних вершин. **М Г. Марунчак**

Аж він прийшов. З шляху на роздорожу
Підняв мене, забутую людьми.

На ржу віків він кинув іскру божу,
Горячими огрів мене грудьми,
І в руки взяв і свої пальці білі
Поклав на струни здавна занімілі.

І диво-див! Озвались з тиха струни,
Заплакали, як чайка над степом.
І підняла ся рідна пісня з труни,
Як лебідь білим сплеснула крилом,
Як той орел злинула в сонце, в хмари,
Як дзвін гукала: кари — кари — кари!

І вже нема для ньої нині впину,
І вже нема для ньої перешкод.
Вона летить в зелену Верховину,
Вона жене до синіх Дону вод,
Вона звіздою в небесах повисне,
І громом загремить і блискавкою блисне.

В ній наша міць, непоборима сила,
В ній гордощі і на зневіру лік.
Вона, мов тая птаха буйнокрила
Понад кордони нас буде носила
Від гір високих до широких рік.

Аж занесе нас у сьвяті пороги
В золотоверхий, ясний волі храм . . .
Лиш прямо йдїм і не сходїм з дороги,
Хотьби кервили ся кервою ноги,
Хотьби вітри спирали віддих нам!

А на переді — Він;
Знесилений, блідий;
В очах огонь сьвятий,
А в груди серце — дзвін.

Дивїть ся! — він забув
Про щастє, про добро,
Не злото — сребро,
Він душу нам добув.

Дивїть ся, як іде
Задивлений в простір!
До сонця і до зір
Свій рідний люд веде.

І слово, хоть до ран
Клади, він нам прорік . . .
Нехай славить ся в вік
Безсмертний Маркіян!"

“Руслан”, ч. 92, 1912.

Василь Щурат

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ — УЧЕнь ГІМНАЗІЇ У ЛЬВОВІ

Від о. М. Копача, пароха в Білому Камені, я дізнався, що початкове навчання Маркіян Шашкевич розпочав під проводом дяка у Білому Камені, у близькому сусідстві Підлисся, а закінчував його вже в Золочеві. Мої ж власні розшуки в давніх актах II гімназії у Львові дали мені змогу ствердити новий факт, а саме, що Маркіян не в Бережанах, але в сьогоднішній II німецькій, а давнішій домініканській гімназії у Львові розпочав гімназійне навчання і закінчив там дві перші класи.

В каталогах класифікацій II гімназії у Львові під роками 1824 і 1825 знаходимо імя Маркіяна Шашкевича. В першій класі граматики, в першому семестрі 1824 р. “Szaskiewicz Marcianus” має такі оцінки: з поведінки — 1; з релігії — відмінно; з латинської мови, із зайнять та письма — 1; з математики — 1; з географії та історії — 1. У другому семестрі так само. В другій класі граматики, до якої перейшов із звільненням від шкільної оплати, в першому семестрі 1825 р. є в нього із всіх згаданих предметів самі одинки. Та вже в другому семестрі щось попустилося в релігії й математиці, з яких Маркіян одержав оцінку 2. Чи це було причиною, що батьки забрали його зі Львова до бережанської гімназії? Можливо, бо іншої причини не знаємо.

Коли Маркіян був в першій класі львівської домініканської гімназії, з ним було в цій класі в першому семестрі 97 публічних учнів і 4 приватистів. У другому семестрі число публічних учнів зменшилось до 85, приватистів — до 3, а в другій класі до 70 і 67. Значить, із самих публічних учнів загубилося протягом двох років 30. Це кидає світло й на обниження оцінок у Маркіяна. При незвичайному переповненні класи класифікації учнів не могли бути кращими.

Серед товаришів Маркіяна в першій класі гімназії попадаються або його свояки, або ті, з якими він пізніше посвоячився, одруживсь, або пізніші члени його гуртка в Духовній семінарії. З ним товаришують внук о. Романа — Іван Авдиківський (“акцесист”), сина священника з Деревні, пізніші Маркіянові швагри — Адам й Йосиф Крушинські, пізніші по-

мічники Маркіяна в поширюванні національної ідеї — Роман Пасічинський і Семен Плешкевич. У другій клясі гімназії Іван Авдиківський держиться при своїх оцінках ("princeps scholae"), обидва Крушинські і Плешкевич їдуть від початку на тому ж возі, що й Маркіян, — належать до середніх учнів. Пасічинського серед них вже не видно.

Крім згаданих, товаришами Маркіяна в першій клясі гімназії були ще такі українці: Мих. Чижда, Іл. Грушкевич, Сам. Грушкевич, Фома Гавришкевич, Лев Глинківський, Гр. Ясинський, Мих. Яворський, Ол. Ющак, Ів. Камінський, Ів. Качоровський, Феодоз. Кочоровський, Йос. Ковальський, Йос. Крижанівський, Фома Крилошанський (з Ожидова!), Феод. Кульчицький, Ант. Могульський, Ів. Петрушевич, Вас. Рожейовський, Кост. Рожайовський, Мих. Стрільбицький, Юст. Шанковський, Никод. Волощакевич, Мих. Завадовський. До них у другій клясі гімназії ще приєднався Петро Олексевич і Мих. Головацький.

Разом із Маркіяном покинули в 1825 р. львівську домініканську гімназію і брати Крушинські. В 1830 р. бачимо в ній знову молодшого Маркіянового брата — Антона, а в 1832 р. ще молодшого брата — Йосипа. Обидва Маркіянові брати належали спочатку до середніх учнів. Пізніше Антін псується. Вже в першій клясі гімназії, в жовтні 1834 р., вмішавшись в таємну організацію свого старшого товариша Карла Шейнога (Шайнохи), він попавсь у кримінальне слідство. Це й було причиною того, що занедбався у навчанні і пізніше закінчив гімназію вже як еміне́нтист. Невідомо, що спонукало його поступити в монастир. Весною 1837 р. він заявив про своє бажання провінціялові оо. Василян О. Хомчинському і був прийнятий у новіціят. Було йому тоді років 20 (значить, був молодшим від Маркіяна на шість років). Відсланий під іменем Олександра до добромильського новіціяту, Антін якимсь чином зіткнувся з особою єпископа Снігурського. В єпископському Gestionsprotokollum під 1837 р. читаємо 17 червня: Шашкевич Олександр, послушник Чину св. Василя Великого, бажає дістати для себе руську граматику Йосифа Левицького, видану німецькою мовою." На боці замічено, що бажану граматику вислано Шашкевичеві, Лісковецькому і бібліотеці монастиря. На основі цих зносин Олександра (Антон) Шашкевича з єп. Снігурським постала пізніше й легенда про те, що Снігурський займався особою Маркіяна.

1911

В. Ю. Кисілевський

ДО ІСТОРІЇ ШАШКЕВИЧІВСЬКОЇ ДОБИ

Кілька біографічних образців

(Доповідь прочитана на X. Науковій Конференції НТШ — Торонто дня
7—8 жовтня 1961 року.)

Ледве чи можна вповні відтворити образець доби в якій народився, жив і діяв Маркіян Шашкевич без додання хоч кількох біографічних образців осіб близьких йому самому, або причетних його добі.

о. РОМАН АВДИКОВСЬКИЙ (ректе АВДИКОВИЧ).

Дідом по матері Маркіяна Шашкевича був о. Роман Авдиківський. В документах ім'я його записане раз як АВДИКОВИЧ (акт візити церковної з дня 12 жовтня 1783 р.), другий раз як АВДИКОВСЬКИЙ (документ деканальної візити з дня 31 січня 1787 р.). Він сам підписувався АВДИКОВСЬКИЙ.

Отець Авдиківський був рукоположений на священика в році 1773. Коли в р. 1823 родина справляла йому в Підлиссі п'ятдесять-літній ювілей священства, то на листі з побажаннями був підписаний теж 12-літній внук його, Маркіян Шашкевич, який тоді покінчив був публічну школу в Золочеві. Маркіян родився в Підлиссі, де дід його був від р. 1773 спершу коад'ютором пароха о. Александра Петровського, опісля парохом. Як стверджують звіти деканальних візитацій, о. Авдиківський незвичайно дбайливо провадив діла парохії, включно до метрикальних книг, які він сам запровадив і вів, почавши від 1773 р. На стороні 50-ій метрикальних книг подибуємо теж запис хрещення Маркіяна під роком 1811, яке звучить:

Mensis 6. 9-bris. — Nr. Domus 32. — Nomen: Martianus.
Parentes: Simone Szaszkiewicz, Elizabeth nata de parente Romano Audykowski. — Partini: Iacobus Sokulski, parochus Zablocensis, Nobilis; Marianna Lewandowska. — Vaprisavit et confirmavit: R. Ioannes Lewandowski, Decan. Olescensis.

ЗАХАР АВДИКОВСЬКИЙ

Тих три роки, які Маркіянові Шашкевичеві прийшлося перебувати поза духовною семінарією, себто від 1830-31 до 1834, проживав він у свого дядька, Захара Авдиковського, у Львові. Захар Авдиковський був сином о. Романа Авдиковського і рідним братом матері Маркіяна. Він мав ще двох братів, Івана і Миколу, яких імена згадуються у різних документах того часу. Та не тільки тих три літа жив Маркіян у свого дядька. Він перебував у його домі теж підчас своїх гімназійних студій, бо дядько опікувався ним коли він перебував у Львові. Щоб не їсти хліба даром, Маркіян помагав дядькові в канцелярській праці і вчив його дітей. Захар Авдиковський був довгими роками управителем міського “Дому Убогих” біля костела св. Лазаря у Львові і тимсамим був міським урядовцем. Він був теж членом Ставропігійського Інституту у той час, коли Денис Зубрицький був префектом ставропігійської друкарні. В домі Авдиковських нераз стрічалися тодішні “пробудителі” українського (“руського,” як тоді називали) народу, а коли прийшов пропам’ятний 1848 рік, то між першими членами “Народної Руської Ради” бачимо і Дениса Зубрицького і Захара Авдиковського. За його народовецькі переконання і виступи проти польських революціонерів трохи життям не переплатив. Під час побуту в Трускавці, літом 1848 р., напали на нього 1-го серпня польські боївкарі за те, що проголосив був у Львові президіальне розпорядження яке наказувало робити демонстрації в костелі св. Лазаря в пам’ять двох забитих польських повстанців. Напасники вдерлися до хати де перебував Захар Авдиковський, вибили вікна і добувалися до кімнати, де заховався Авдиковський. Біля хати счинилася метушня й Авдиковського врятував від побиття або й смерти вїт Трускавця, який наказав вдарити у дзвін і на той заклик збіглися люди, розігнали напасників і увільнили Авдиковського.

Можна припускати, що Захар Авдиковський мав чималий вплив на формування світогляду свого небожа Маркіяна, який роками перебував в домі дядька.

ЯКІВ ГОЛОВАЦЬКИЙ

Яків Головацький, член “Руської Трійці”, народився в жовтні 1814 р. в селі Чепелі золочівського повіту, як син священника. Нижчу й середню освіту одержав у Львові і в р. 1832 по-

ступив на перший рік філософії духовної семінарії у Львові. Коли йому прийшлося повторювати рік, переїхав на угорський бік і продовжував богословські студії в Кошицях (Словаччина) та в Будапешті. Там зацікавився він теж з визначним словацьким ученим, поетом і патріотом, Яном Колляром. По скінченню “філософії” повернувся до Львова, продовжувати студії в богословській семінарії. Під час тих студій брав живу участь в народовецькому русі (видання “Русалки Дністрової” спільно з другими членами “трійці”) і через те попав під поліцейний і духовний надзор. В році 1842 був висвячений на священника й став сотрудником в селі Микитинцях біля Коломиї, остаючи далі під духовним наглядом.

В році 1846 появилася сензаційна стаття в німецькому журналі “Літописі слов'янської літератури, мистецтва і науки”, видаваному в Липську, під наголовком “Положення Русинів в Галичині”, за підписом Гаврила Русина. Щойно в році 1885 виявилася тайна, що під псевдонімом Гаврила Русина скрився був о. Яків Головацький.

У тій революційній, як на той час, статті писав автор: “Горстка Словінців, Дальматинців, Лужицьких Сербів, видають свої часописі, а три мільйони Русинів немає нічого, що могло б вказати на їхню літературну діяльність . . .” і далі, “Русини займають дві-третьє Галичини і східні комітати в Карпатах на Угорщині; також цілу полудневу частину Росії від Припеті по верхній Дон. Замешкують цю територію у компактній масі, не розпорошені поміж другими народами, ані не змішані з чужими національностями. Вони не є жодними колоністами, які примандрували у ті землі, але вони є їх рідними синами, які живуть на могилах і курганах славних предків своїх з перед тисячі літ, на прадідівських вогнищах. Коли в них така слава минувшина, то чому вони не досягнули кращої долі, яка належала б такій великій нації?”, питає Гаврило Русин і сам відповідає: “Тому, в головній мірі, бо Русини не видали здібних провідників і просвітелів; немає в них теж спільного осередку, немає лучності поміж поодинокими галузями нації; так званим освіченим Русинам бракує моральних сил, обзнайомлення з обставинами, патріотизму і бажання приносити жертви. Нарід поділений, порабощений, живе, навіть не знаючи хто він. Його провідна верства зденаціоналізована, відчужена від народньої маси, якій помагає тільки спати . . .”

Та . . . з часом і Головацький зневірився у те, що за моло-

дих літ так палко проповідував і під впливом М. Погодіна перейшов у москвофільський табір. В р. 1867 переїхав до Вільна, де став головою Археографічної Комісії. Помер у 1888 р.

ІВАН ВАГИЛЕВИЧ — 1811—1866

Іван Вагилевич, третій член “Руської Трійці”. Його біографічні дати так добре знані, що обмежуся тільки до кількох слів. Роджений в серпні 1811 року в селі Ясені, син священика. Підготовлявся теж до духовного стану, але два роки після висвячення покинув його і в р. 1848 перейшов у польський табір. Помер у 1866 р.

ВАСИЛЬ ПОДОЛИНСЬКИЙ — 1815-1876

До “пробудителів” Шашкевичівської доби належав теж о. Василь Подолинський. Його прадід, о. Михайло Подолинський, який був парохом в селі Кальниках, в ліському повіті, прийшов до Галичини з угорського Спішу, з місцевости Подолинець, біля 1730 року. Правнук о. Михайла, Василь Подолинський, був на чотири літа молодший від Маркіяна Шашкевича. Народився 15 січня 1815 р. в селі Виличі, самбірського повіту, де батько його, о. Іван Подолинський був парохом. До шкіл почав ходити в Перемишлі, але коли 1827 р. помер його батько, а в три літа опісля померла теж і мати, Юстина з Кульматицьких Подолинська, під час епідемії холери, молодий сирота перебрався на Угорщину до Сибінова біля Подолинця і при допомозі батькової рідні, заробляючи теж лекціями, вчився в колегії оо. Піярів. По якомусь часі повернув до Перемишля, закінчив там шосту клясу гімназії (секундам гуманітатіс) і на “філософію” (себто сьому і восьму клясу гімназії) пішов (пішком — пер педес апостольорум) до Львова і далі до Черновець. Богословські студії покінчив 1841 р. у Львові.

Був це бурхливий, перед-революційний час, який особливо в Галичині проявлявся між польською і українською (“руською” як тоді називали) молоддю приналежністю до різних революційних організацій. Польські патріоти, які підготовляли повстання, вели запопадливу пропаганду, щоб приєднати до своєї справи теж і українців. Австрійська влада зі свого боку вела судові доходження, ревізії, слідства й арештування, щоб не допустити до повстання. Молодий Подолинський теж дався втягнути в одну з таких тайних організацій, що звала себе “Вільні

Галичани”. Вона мала, як на той час, радикальну закраску, проповідувала скасування шляхетства, визволення селян з кріпацтва, заведення республіканської форми в будучій польській державі, що мала постати на руїнах Австрії і Росії. Як довго Подолинський захоплювався цими ідеями, не знати, але під час одної з розправ проти членів “Вільних Галичан” було згадано теж і його ім’я і через те попав він під поліцейний нагляд і ще до того мусів відбути однорічну монастирську покуту. Його покуту, як виглядає, духовна влада прийняла, бо по відбуттю одного року в монастирі, Подолинський оженився, в р. 1842 з дочкою о. Михайла Чайківського, балигородського декана, був висвячений в р. 1843 на священника і одержав капелянію в селі Ветліні ліського повіту.

В році 1848 несподівано появилася незвичайно живе “Слово Перестороги” (польською мовою) пера о. Подолинського, в якому він виявив себе гарячим речником постанови незалежної, соборної української республіки! Його “Слово”, було як на той час таким радикальним, що навіть члени “Народної Руської Ради” не могли з ним погодитися. Подолинського тихо відсунено на бік. Перемиська консисторія недвозначно дала йому до зрозуміння, що таких революційних кличів не дозволить поширювати. Весь наклад “Слова” сконфісковано, але . . . войовничого духа Подолинського важко було присмирити навіть напінненням консисторії. Коли в Галичині почали збиратися польські добровольці, щоб іти на поміч мадярам в повстанні проти Австрії, Подолинський залишив у Ветліні дружину і троє дітей і пустився на Мадярщину. На галицько-угорській границі добровольців прилапала “селянська само-оборона” і відставила усіх під сторожжю до Сянока. За свої противастрійські наміри, відсидів о. Подолинський оден місяць у в’язниці, доки його, і других, що разом з ним попали в арешт, не визволили “власть імущі”. Повернувшись на свою парохію, перестав займатися революційними ідеями і присвятився більше мирним справам. В р. 1852 перейшов на парохію до села Манів, ліського повіту і там, біля 1859 р. заложив першу на цілий ліський повіт, сільську народну школу. У своєму домі уважав, щоб всі вживали виключно українську мову (тоді це було рідкістю — бо в священничих домах у ті роки вживали або “язичія” — мішанини цекровнослов’янської і української мови, або польської мови). Урядові письма до перемиської консисторії писав він “кулішівкою” (фонетичним, народним правописом). Помер 24 серпня 1876 р. на серцевий удар, на шістдесят-другому році життя.

“Слово Перестороги”, яке він написав 1848 р. сьогодні є бібліографічною рідкістю, бо всього тільки декілька примірників врятувалися перед конфіскацією. Брошура мала 32 сторінки 16-ки, була писана польською мовою, друкowana в Сяноці.

“Так, ми є Русини і віримо свято у воскресіння вільної, незалежної України, скорше чи пізніше, на тому нам зовсім не залежить, ані не тривожить нас віддалення часу, коли воно має наступити; бо чимже є століття в життю нації? Не є воно навіть стільки, що рибі знести одно яечко. Минув той час, коли ми в купі вагалися виявити своє ім’я; ніщо не може спинити нас у загальних стремліннях, які зростають в Європі; не замовкнено, хіба тоді як Європа замовкне; всі хочемо бути свободними, на рівні з другими народами і з тиха тужимо за тим:

*бо як тяжко коникові
у димлі ходити,
іще тяжче русинові,
хоч кому служити!*

“Хочемо бути народом і будемо ним невідмінно, бо голос народа — то голос Божий, а терпеливості в потомних нам не бракує; адже ж тої чесноти добре нас навчено. Русин мислить і мислить твердо, а коли замисл раз у нього станеться наміром, не дасться в нім захитати ані застрашити . . .”

Характерезуючи українців (русинів) того часу, каже він, що вони поділилися на чотири різні партії:

1. Партія чисто українська — бажає України вільної, незалежної і змагає до досягнення цього прямо й безпосередньо через слав’янщину.

2. Партія польсько-українська хоче України вільної, незалежної і змагає до досягнення цього через федеративну Польщу, або через слов’янську Польщу в федерації з Україною у тому змислі, що коли час дозріє і зайде потреба, тоді вповні з’українізується.

3. Партія австрійсько-українська хоче України вільної тільки від поляків, а не конче від неволі; а коли вже так мусить бути, то хай буде те нещастя — воля. У тій партії є й лібералізм який від Австрії жде української свободи, таксамо як і поляки від неї ждуть польської свободи в Галичині.

4. Партія російсько-українська теж хоче України, може навіть і вільної, але змагає до неї через попереднє злучення з Росією, у тому розумінні, що буде вільною бодай тоді, коли буде вільна і Росія.

Подолінський, аналізуючи ці чотири різні “партії” — вірив, що ті українські бажання, скорше чи пізніше таки здійсняться. Щодо можливості створення федеративної, ліберальної, загально-слов’янської держави . . . “коли б знаття, що прийде такий час, коли усі люди, або бодай усі слов’яни будуть говорити тільки одною мовою, хоч би воно й за кілька сот літ мало наступити, я вже нині почав би польщити, німчити, московщити, або бодай китайщити свої діти і свій народ; але тому, що моя мозгівниця не допускає такої можливості, отже моя совість українська (руська) не дозволяє мені зраджувати українців для зміцнення другої слов’янської галузи, бо тут зрадив би я й решту слов’янщини . . .”

Такі думки висловлював Василь Подолінський більш чим сто літ тому назад.

*

До цього коротенького біографічного огляду кількох вибраних осіб Шашкевичівської доби треба додати теж декілька коротких біографій церковних ієрархів того часу. Вони представляли українську націю перед австрійським урядом, хоч в дійсності, від самої маси народу ділила їх велика прірва. Забрало ще кількадесять літ нім церковні ієрархи стали не тільки правдивими заступниками свого народу, але й мучениками за той народ і за віру в Бога.

Митрополит АНТІН АНГЕЛОВИЧ 1756—1814

Митрополит Антін Ангелович народився в р. 1756 в селі Гриневі, бобрецького повіту, син о. Якова Ангеловича, місцевого пароха. Середню школу покінчив у Єзуїтській Академії у Львові. Теологію студіював у віденському Барбареум, до якого був прийнятий на перший рік філософії дня 18 грудня 1775 р. (в третій рік по прилученню Галичини до Австрії). Покінчив теологічні студії в Барбареум 20 серпня 1781 р. Був висвячений в тому самому році. Іменованій каноніком 1783 р. Призначений ректором Головної Семінарії у Львові (декретом цісаря Йосифа II) в 1785 р. Іменованій професором львівського університету 1786 р. Пораз другий назначений ректором Головної Семінарії в 1787 р. В р. 1798 прийняв єпископські свячення на перемиський єпископський престіл. В р. 1806 став єпископом львівським. В р. 1808 його заходами відновлено Галицьку Митрополію і єпископ Антін Ангелович зістав першим галицьким Митрополитом. Помер у 1814 р.

**МИХАЙЛО ГАРАСЕВИЧ барон де НАЙШТЕРН —
Архипресвітер Львівської Капітули — 1763—1836**

Михайло Гарасевич народився 23 травня 1763 р. в селі Яхторові золочівського повіту, син о. Григорія Гарасевича, пароха Яхторова. До середньої школи учав в Золочеві. На перший рік філософії був прийнятий 26 жовтня 1782 р. до Барбареум у Відні. Теологічні студії закінчив у Львові 2 серня 1787 р. Дня 15 серня того ж року був назначений професором пастирського богословія в Головній Семінарії у Львові. В р. 1792 був іменований професором в Студіум Рутенум на львівському університеті. В роках 1793—1797 був теж редактором періодичного видання (в польській мові) — “Дзеннік патріотичних політикуф.” Пізніше став виразником української окремішності і оборонцем прав українського народу. Висвячений на священика дня 30 червня 1795 року. В р. 1795/96 був іменований деканом теологічного факультету. Дня 14 серня 1800 назначений генеральним вікарієм львівської архидієцезії. Зрезигнував з професорства і був назначений архипресвітером львівської капітули. В р. 1811 цісар Франц I надав йому титул і гідність барона де Найштерн. Гарасевич багато причинився до відновлення львівської (галицької) митрополії і до затвердження цісарем львівської капітули. На полі шкільництва — робив заходи у справі заведення навчання української мови в публічних школах і вніс протест до Відня проти віддання наглядку над шкільництвом Єзуїтам. Автор монументальної студії “Анналес Екклізіє Рутене.” 1836. Помер 29 квітня 1836 р.

Кардинал МИХАЙЛО ЛЕВИЦЬКИЙ — 1774—1858

Михайло Левицький родився 1774 р., син пароха села Пістиня коломийського повіту. По скінченню богословських студій був висвячений 1798 р. на священика. П'ятнадцять літ пізніше, в 1813 одержав єпископські свячення на перемиський престол. В р. 1815 цісар Франц I іменував його львівським архієпископом, а Рим потвердив іменування в р. 1816. Митрополитом Галицьким став в 1818 р. Цісар Фердинанд I надав йому Орден, св. Леопольда в 1846 р. і в тому ж році іменовано його Примасом Галичини. Кардинальський капелюх одержав 1856 року, а в два роки опісля, 15 січня 1858 р. помер.

Кардинал Михайло Левицький визначався строгістю в обходженні з духовенством. Робив заходи до заведення навчання

української мови в публічних школах, закладав парохіяльні школи для селянських дітей.

Канонік ІВАН МОГИЛЬНИЦЬКИЙ — 1777—1831

Іван Могильницький роджений 1777 р. Теологічні студії покінчив у Львові і був висвячений на священика в р. 1800. В р. 1815 призначено його шкільним референтом єпископської консисторії в Перемишлі. В рік пізніше був іменований каноніком і членом перемиської капітули. В р. 1817 став верховним інспектором шкіл перемиської єпархії. Рівночасно був теж директором дяко-учительського інституту в Перемишлі. Визначний педагог і пропагатор навчання української мови в народних школах. Його “Буквар” виданий 1816 р., перевидано кілька разів в рр. 1817, 1826, 1829. Помер під час епідемії холери 1831 р.

Єпископ ІВАН СНІГУРСЬКИЙ 1784-1847

Іван Снігурський народився 18 травня 1784 р. в селі Берестянах, самбірського повіту, де його батько був священиком. По смерті батька 1799 р. заробляв на життя й поміч вдові-матері лекціями, рівночасно учащаючи до гімназії. По скінченні середньої школи був прийнятий на перший рік філософії, а два літа опісля поступив на теологічний факультет віденського Барбареум, який покінчив з відзначенням. Був висвячений на священика дня 15 березня 1807 р. Призначений сотрудником церкви св. Варвари у Відні 1808 р. Докторський степень осягнув 1811 р. Призначений парохом церкви св. Варвари у Відні 1813 р. Кілька літ опісля, 30 березня 1818 р. вступив на перемиський єпископський престол.

Єпископ Снігурський був здібним адміністратором, запровадив вживання української мови в урядуванні єпископської консисторії в Перемишлі, оснував катедральний хор і заложив другу з черги українську друкарню на галицькій землі. Започаткував дяко-вчительський інститут в Перемишлі. З власних фондів закупив маєток, село Новосілки, і дарував його на фонд дяко-вчительського інституту, щоб інститут міг удержувати кожного року 24 учнів з того фонду. Помер дня 24 серпня 1847 року.

Митрополит ГРИГОРІЙ ЯХИМОВИЧ 1792-1863

Григорій Яхимович роджений 6 лютого 1792 р. По скін-

ченні богословських студій висвячений на священника 1816 р. Кілька літ опісля був іменований професором львівського університету. На єпископа-помічника львівської архієпархії іменований 1841 р. Дня 2 травня 1848 р. був вибраний председником “Народньої Руської Ради” і в тому ж році був іменований єпископом перемиським. По смерті кардинала Михайла Левицького зівстав Митрополитом Галицьким, 1859 р.

Вибраний першим українським послом до австрійського парламенту 1848 р. В р. 1849 цісар Франц Йосиф I надав йому Орден св. Леопольда, а в р. 1863 — титул барона.

Митрополит Григорій, барон Яхимович, помер у 1863 р.

БІБЛЮГРАФІЧНИЙ ПОКАЗНИК:

- ЩУРАТ, др. Василь: “На досвітку Нової Доби”. Статті і замітки до відродження Гал. України. Львів, 1919 Ст. 178.
- ВОЗНЯК, Михайло: “Як пробудилося українське народне життя в Галичині за Австрії.” Львів, 1924. Ст. 178.
- ТЕРШАКОВЕЦЬ, Михайло: “Галицько-руське літературне відродження.” Львів, 1908. Ст. 164.
- MALINOWSKI, Michael von: “Die Kirchen — und Staats-Satzungen bezueglich des Griechisch-katholischen Ritus der Ruthenen in Galizien.” Lemberg, 1861. Pp. 860.
- PELESZ, Dr. Julian: “Geschichte der Union der Ruthenischen Kirche mit Rom.” Zweiter Band (1596—1879). Wien, 1880. Pp. 1094.
- RUSYN, Hawrylo: “Zustaende der Rusinen in Galizien.” — Jahrbuecher fuer Slawische Literatur, Kunst und Wissenschaft.” Leipzig, 1846. Pp. 22.
- KISILEWSKY, V.: “Ukrainian National Revival in Austria, 1772—1848”. Doctoral Thesis, University of London, England, 1936. Pp. 143.

Музей, Архів і Бібліотека Маркіяна Шашкевича у Вінніпегу з вдячністю приймуть від Вас найменшу дрібницю, що зв'язана з культом безсмертного Маркіяна. Є у Вас знімки зі Шашкевичівських святкувань, задержалась промова з цього свята, афіш, програмка, стяжка, леточка, квіток вступу? Надішліть це все до Заповідника Маркіяна Шашкевича у Вінніпегу. Це буде одна із цеглок великої культурної будови. Не відкладайте а зробіть це зараз. Це дрібна цеголка, але з таких цеглин постане велика будівля. Адресуйте:

MARKIAN SHASHKEVYCH CENTRE
49 Euclid Ave., Winnipeg 4, Man., Canada

* * *

Чи Ви передплатили “Шашкевичіану”? Якщо ні, зробіть це негайно. Тільки одного долара на рік!

Найкраще зробіть, якщо перешлете на кілька років наперед. Це економічніше для Вас і нас.

о. Мирослав Марусин

ОТЕЦЬ МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ ЯК ПРОВІДНИК

“Злетів орел буйнокрилий
На небесні двори”

Отець Маркіян Шашкевич, Пробудитель Галицької землі і творець слова, був не тільки великий поет, але й непересічний проповідник. На велике щастя збереглося декілька записаних проповідей Маркіяна і то не тільки з часу його священничого життя та душпастирської діяльності, але навіть з того часу, як був він ще студентом богослов'ї. Як студент виголосив він мабуть кілька духовних наук в старій дерев'яній церкві святого Пророка Іллі в селі Княжому, де батько Маркіяна був довголітнім парохом і де також помер, заки Маркіян дійшов до престолу як священник. Ця дерев'яна церковця стояла в Княжому на горбочку, над ставком, недалеко від річки, що її ще нині називають Брідок. А до річки вела й може веде ще нині стежка так від цекрви як і від парохіяльного дому. Писав Маркіян у вірші “Підлисся”: — А в садочку веде стежка до річки, до броду! В його уяві може й зливались картини тих двох маленьких потоків, на Підлиссі та в Княжому, що однаково збагачували красою сільський краєвид, а на Йордан вистарчали на те, щоби на них посвятити воду, при хресті з леду та у вирубаній полонці. Саме на Йордан 1836 року Маркіян мав проповідь в церкві святого Іллі і текст її до нині зберігся та й був напечатаний.

Зі всіх відомих нам проповідей здається перше місце належить проповіді виголошеній в Нестаничах або бодай записаній в Нестаничах під днем 13 лютого 1841. Ця проповідь характеристична тим, що вона навіяна вогнем любови доброго Маркіянового серця. Але в цій проповіді видно, що ця любов надприродня, що вона охоплює не тільки своїх близьких, а підноситься ген високо, до вселюдських вершин. Маркіян проповідує про трагедію одного народу, а саме маронітів. Яскравими красками малює він положення в країнах по турецьким наїзді, щоби розбудити в слухачів співчуття до нещасних жертв.

Слухаймо, як проповідував отець Маркіян.

“Можесте нераз від старих людей або в піснях чули, що то єсть війна, як страшно Турки воюють. Кудя неприятель перейшов, кудя хмара Турків перелетіла, там пустиня і безлюдь вчинилася. Стань і оглянься вколо, а хотьбись мав серце веселе, як ангела серце, жаль і туга стисне тя за него як тугий мороз, гроза і дроз наскрізь тя перейде, а густі слези, хоть для великой жалости не зараз із очей проканут ти. Глухо і пусто, докола ні живої душі ні людського голосу, поля і ниви змішені копитами, міста і села в курищах лежать, а дим, як останній дух лежачого на смертній постелі, сумним стовпом зводиться під небеса, тудя і сюды немовлятко або старець сивенький лежить зарубаний, молодь і кріпка челядь в полон занята. Така то війна; так само і тим християнам повелося нинішними часами. Повалено їм міста і села, погоріли церкви й хати, подоптано поля і городи, а нужда, як ворон, чорним накрила їх крилом; без пристановиська, без стріхи, без кавалочка хліба і без сорочки блукаються як сколочені овечки по родимой землі, що насякла кровію їх рідних. Серце болить на таке нещастя ближнього, сами слези лються на тільки недолі брата християнина. Святий отець наш Папа Римський і цісар наш наймилостивший вставляється за тими нещасними до вас, брата християни. Гляньте на споловілі очі, на почорніле від голоду тіло ваших братей і злекшіт їм недолі. Підводять вони поживкле лице, навпів умерлі від плачу очі до вашого милосердя, простягають від нужди кощаві руки і жебруть від вас кусник хліба, хоч лиху робатку покрити наготу. Знаю я, не відсилалисте жебручого діда, котрий щороку, щомісяць, щотиждень до вашого порога приступав по ялмужну, не відкидайте ж ся і тих братей християн, що далеко з-за моря, перший раз від коли світ стоїть, і може останній раз, доки світ стояти буде, пукають з плачем до ваших дверей, до вашого серця і просять милостині, на яку кого стане. Тілом і душею з нимисте рідні, еден Бог сотворив їх і вас, смертію на хресті скупав їх і нас в своей найсвятійшой крові, Дух Святий вас і їх просвітив світлом небесним, світлом евангелія святого... Хто може дати гріш, то гріш, хто ні, то булку, хліба або як є повісмо, або з інших речей домашніх найподасть. Ми то на гроші заміняем і пошлемо тим нещасним тою дорогою, котрою вони до нас слізні свої прислали просьби. Радость їх буде безмірна, подяка безконечна, а заплаата молитва усердна до Бога за вас і за ваші діти, за ваше і за ваших маленьких здоровля.”

В проповіді наглядно проявляється апостольський дух та священнича ревність отця Маркіяна. Він старається передусім трапити до серця вірних своїх парохіян. Промовляє отже їхньою бесідою. А гадка його хоч і покірненька, висловлена без шуму, без претенсії має успіх і на проповідниці так як мала успіх у відродженні цілого народу. Але не треба забувати, що той зворот Маркіянів до народньої мови-бесіди був властиво тільки зовнішнім проявом того іншого звороту, а саме життєдайного звороту до культури народу, культури часто несвідомої, неписьменної, не убраної в зайві прикраси, яку так у минулому столітті як може ще й нині дехто легковажить. А легковажить тому, що не знає її і не хоче знати, хоч вона така цінна і така рідна. Зворот отця Маркіяна до народу і накреслена ним програма була така далекосягла, що нині ще вона актуальна навіть тут серед нашого поселення на чужині. Вона виправдала свою раціональність та свою життєву силу. Чого не вдіяли в нас на Україні збройні повстання, чого не доконали політичні та суспільні діячі, те осягнув перший Подвижник Галицького Відродження. Мав він багато труднощів, перешкод, колод від чужих і від своїх. Та хто їх не мав і не має? Отець Маркіян, не звертав уваги на ці труднощі, забув навіть на своє слабеньке здоров'я, а прибитому горем народові повторяв часто: “Не журіться і не плачте. В огні нещастя твердне криця душ тугих.”

Проповідь отця Маркіяна з його смертю не закінчилась. Його слово живе далі, а віще пророцтво сповняється на наших очах. Це слово, рідна українська пісня, що піднесла народню свідомість в половині минулого століття, нині лунає на цілій земській планеті так, як це передбачив Маркіян:

“Колись красою засяє
Під небо до сонця,
Ген-ген полетить —
І буде співати
І о руській славі
Скрізь світу казати”.

*Нас дехто запитує: Чому назва збірника “Шашкевичіяна”?!
Це тільки тому, що є подібні назви, як “Шевченкіяна”, “Шекспі-
ріяна”, “Франкіяна” й т. п. Все, що стосується М. Шашкевича,
його життя, творчості й культу, називаємо шашкевичіяною.*

РОДОВІД ШАШКЕВИЧА

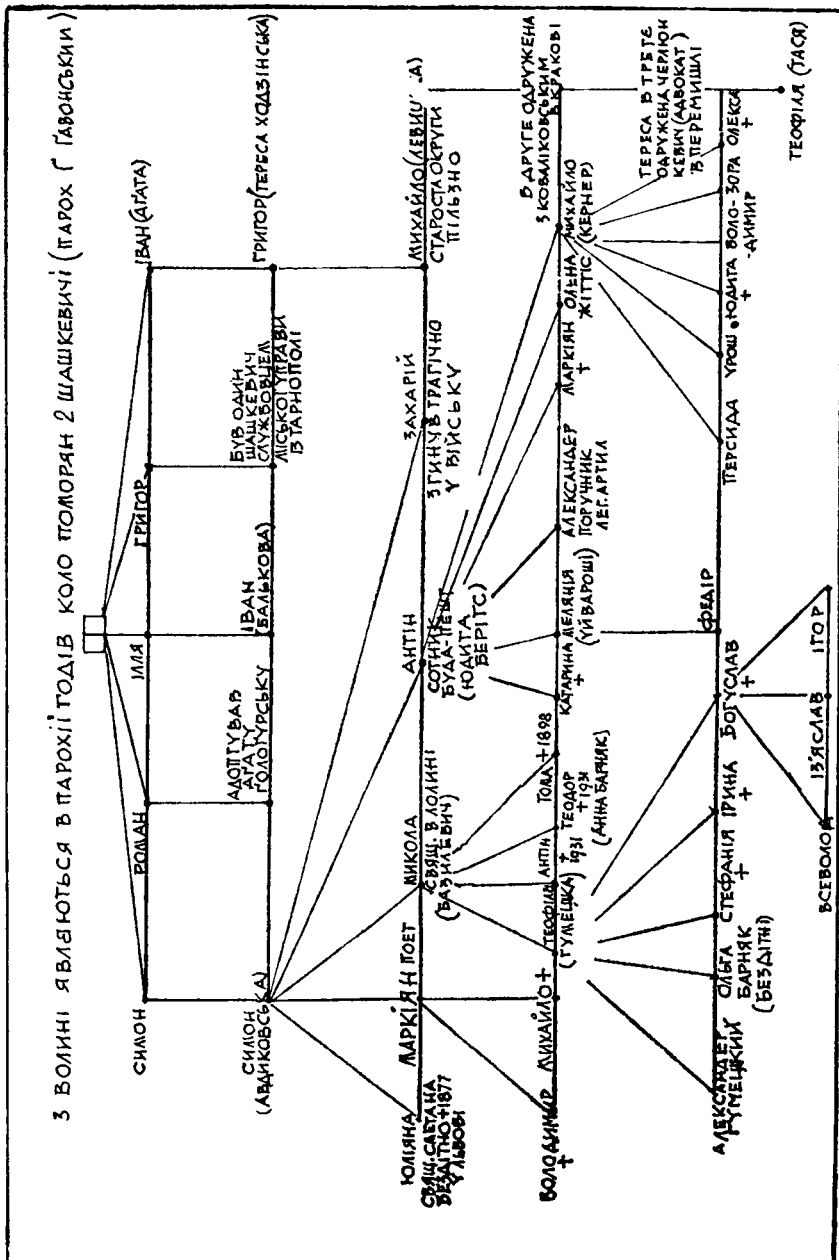
Тут репродукуємо перекладений на українську мову родовід родини Шашкевичів, зменшений до формату видання.

Оригінал є в посіданню інж. Василя Горбая, 9525-110 А. Аве. в Едмонтоні. Передала його йому сестра його Катерина Шашкевич, з дому Горбай, вдова по бл. п. Богуславі Шашкевичеві, був. командантові І. Галицької Дивізії, відзначеному диктатором Петрушевичом за чортківську офензиву (помер в Едмонтоні в 1936 році). Бл. п. Богуславі до Едмонтону післав той документ його стрийко Теодор Шашкевич, був. полковник австрійської армії (драгунів), що проживав як емерит в добрах Митрополита Шептицького в Карпатах.

Хто списав родовід годі устійнити. Оригінал виказує три різні характери письма. Перший писаний готикою в німецькій мові, другий латинкою, але фонетично німецькій вимові імен, третій відноситься до угорської лінії, значить сотника Антона, одруженого з Юдитою Беріст. Є ще й четвертий характер. Діти Богуслава, Всеволод, Із'яслава і Ігор є вписані по-українськи, мабуть, таки самим їх батьком. Обидва сини Богуслава живуть в Едмонтоні. Із'яслава замужна за англійцем.

З родоводу приблизно можна установити тільки дітей письменника, зн. Маркіяна, дітей його брата Миколи, бо автор оригіналу стрілкою переносить, згл. вказує, що під Маркіяном вписані діти, декотрі відносяться до Миколи, причому в оригіналі може бути неточність. У зменшенім мною і переведенім на українську мову родоводі я згідно зі стрілками виділив дітей Миколи і сподіваюся, що я це зробив точно.

Мене особисто зацікавив родовід, бо існує загальний погляд, у майже всіх наших істориків літератури, що "Русалка Дністрова" була друкована в Буда-Пешті тому тільки, що Головацький перебував у 1837 році на Угорщині, та що за його допомогою тільки "Русалка" була видана. Немає доказів, але припускати можна, що головно й передусім заслужився в тому брат Маркіяна, що як сотник стаціонаваний був в тому часі в Буда-Пешті. При тодішніх відносинах він мав безперечно більше впливів, як міг мати їх Головацький та його знайомство з сербськими студентами.

Родовід Маркіяна Шашкевича
(Графічне оформлення інж. М. Флака)

Осип Юркевич

ТАКИМ Я БАЧИВ ПІДЛИСНЯ Й МАРКІЯНОВУ ГОРУ

(Спомин з-перед сорока років)

ПІДЛИСНЯ

Мені особисто є ближче відомі родинні сторони Маркіяна Шашкевича, може тому й на місці є подати те тло, серед якого поет жив і яке оспівував у деяких своїх творах. Та зараз на початку зазначую, що своєю простою прозою не вискажу тої краси, того чуття, тієї любови, тієї ніжности, що може висказати поет у кількох словах.

Вже більше як 60 літ тому до містечка Білого Каменя ходили до школи кілька хлопців з Підлисся: Семен Граничка (згинув на італійському фронті під час Першої світової війни), Н. Дзюба, В. Особа та ще кілька. В Підлиссю була тоді двоклясова народня школа, а в сусіднім містечку було кілька кляс вищої того типу школи. Вже в ц.к. рускій книжці для III чи IV кляси був віршик Маркіяна: “Підлисся” (Шуми вітре, шуми буйний). Пригадую собі, як з тими хлопцями раз уліті я захотів побачити ті “підлиські двори” і як то “дуб воду тягне”. Всього три кілометри польової дороги навпростець. Мій дитячий образ з Підлисся залишив на мені сильне враження до сьогодні.

Ми ввійшли на подвіря приходства (брама була відчинена) і зараз з криниці (в Маркіяна — “колодязь”) напилися води. Кілька дубів є зараз біля криниці та й на городі — старих кріслатих. До одного з тих дубів, що біля криниці, “прибитий” журавель, що (ми так “ствердили”) тягне воду.

Чому й навіщо я став ломити собі гиялочки з дубовим листям, не знаю; пам’ятаю лиш, що мені дуже ніяково стало, як нас побачив на подвір’ю парох, о. Лев Тарнавський. Ні слова не сказав священник мені, ані своїм хлопцям.

В Підлиссю був я не раз і не два й хоч тепер так далеко від нього, бо в Канаді, то таки поспробую його описати.

МАРКІЯНОВА ГОРА

Село невелике і, як звичайно наші села, по середині його мала дерев'яна церква, мала школа і хати зі своїми вулицями від північної сторони церкви. Від південної сторони мала поляна і приходство, обгороджене плотом, зі своїми кількасотлітніми дубами та з сільськими нивами, які припирають зараз до східного боку приходства. Брама на приходство відчинена і зараз біля неї довша лавочка на кілька осіб, з якої простягається вид на село, на церкву й направо на схід — на поля. В віддалі коло пів кілометра гостинець з Ожидова до Золочева, і від гостинця поля вже легким склоном здіймаються вгору — а там починається Підлиська або Біла Гора, висока на 372 метри. Поля літньою порою покриті пшеницею та житом, запестрені своїми блаватами — та все синіми, та все червоними. Поміж пшеничними й житніми полями латки бараболь або коношини або білої гречки. Замітне, що горішні кінцеві поля під горою управляють так “високо”, як кому вдається плуг витягнути. Однак на самій горі є вже білий лупак і в нім крейда — також одно з багатств нашої землі. На найвищій місці гори стоїть величавий пам'ятник Маркіяна, що його здвигнуло наше громадянство в століття уродин Поета (1911 року). Пам'ятник викінчений точно по пляну. Однак, як на плянознимці водно, збоку копець вищий від п'єдесталу. Сьогодні того кіпця вже нема. Обов'язком кожного українця й українки є бодай раз у житті відвідати пам'ятник галицького поета й грудочку землі принести зі своїх сторін. А ви, коли вам судилося колись туди поїхати, переконаєтесь що за прекрасний вид з-під самого пам'ятника на захід, а особливо на південь і північ. Погідної днини, та ще пополудневої години засіріє під небозводом Львів зі своїм Високим Замком, хоч віддалений він добрих 7 старокрайових миль. Видно пасма гір Вороняків, що тягнуться від Львова аж до вас, до ваших ніг, і на сході вони ще не скінчаться. На сході за вами гористі ліси.

Підлиська гора має теж назву Лисої гори — через свій лупак. Називається вона Маркіянова гора. Ваші очі звертаються на захід і оглядаєте місцевості — поблизькі видно виразніше і в більшому об'ємі, подальші не так виразно. Видно Куткір, Красне, Буськ — старе наше місто з княжих часів. Видно залізничий шлях з Красного, один у напрямі до Бродів, попід саму гору від півночі, другий у напрямі Золочева - Підволочиска і від південно-західного боку видно перші станції сіл

Скварява, Княже. Самого Золочева не видно. Заслонює його від полудня Жулицька або Висока гора, лісиста й не така висока як Маркіянова. Як на долоні видно села Розваж, Бельсце, Закомаря, Бужок, Ожидів, Юськовичі і інші (включаючи між ними бідний чи властиво Білий Камінь). На роздорожжі, на битому шляху з Ожидова до Олеська видно високу фігуру й каплицю та старі дуби — так як і на приходстві. А на гостинці все хтось їде возом або й пішки йде в одну або другу сторону. Та коли закортить вас поглянути біля самого пам'ятника вгору на сине небо, на яким звичайно легенький вітрець проганяє хмари, то зараз маєте оптичну злуду і разом з пам'ятником “пливете” вперед. Злобні язика ще перед першою світовою війною говорили, що пам'ятник збудовано тому такий високий, щоб москаль міг видіти, куди йому йти на Львів. Та які тут були “москалі” 1914 і 1915 років, дізнаємося зараз на приходстві.

Біля самого пам'ятника є могила двох невідомих наших стрільців поляглих на Маркіяновій горі в часі польсько - української війни.*) Вхід на гору хоч межами й польовими дорогами є можливий зі всіх сторін, то найдогідніший таки з західнього боку від Підлисся і з північного від Олеська, звідки й недалеко є залізнична станція Ожидів. Не перестрашуйтесь, коли вам з-під ніг стрибне заяць, яких на цій горі повно. Зимовою порою підлиссі вправляють ловецький спорт на них. Пару раз у році, колись ще бувша австрійська військова армія кілька кілометрів на південний захід від гори на розважським вигоні влаштувала стрільницю гострими набоями. Підлиська гора довга й висока була охоронним валом від дальшого несення набоїв. Та з часом, коли поставлено пам'ятник, стріляння занехано.

НА ПРИХОДСТВІ

На приходство в Підлиссю вхід є від півночі брамою все відчиненою. Зараз направо на подвірю приходства є “колодязь студененький”. Криниця не дуже глибока, та тяжко її вичерпати, бо збоку Підлиської гори є в ній джерело і вода все свіжа, чиста й здорова.

В поблизкїм, об'ємистім, кріслатім дубі є вже нині, “вросла” залізна вісь, що на ній повертається журавель. Тут і поя-

*) За найновішими і провіреними відомостями, ці могили з наказу большевицької влади усунено. — Ред.

снення вам на той поетичний вислів “дуб воду тягне”. Подалше на подвір’ю, по лівій стороні, малий парафіяльний дім з ганком, в якому мешкав Маркіян, а перед ганком більше під плотом (нині штахети, якими обведений город) — знову маленька лавочка. Звідси можете бачити дуби й криницю і шпихлір, і стайню, стодолу на полудень і подалі за тими “підлиськими дворами” малий гайок і ліси-“бори”.

Докладно таку красу описати навіть і довгою прозою мені неможливо.

А чого вам тут на душі так розкішно і відродно стане, мене не питаєте.

В одній з кімнат приходського будинку висить на стіні великий портрет діда поета, о. Авдиковського. Кажуть, що дід поета був з вигляду точнісінько подібний до свого внука Маркіяна.

В оцій то кімнаті о. Тарнавський оповідав мені, які то москалі заходили сюди в 1914 і 1915 роках. Були то все українці. Не лиш солдати, але й високої ранги офіцери царської армії заїжджали й заходили сюди, як до Мекки, щоб налюбуватись рідними сторонами милого поета Галицької Землі, Маркіяна, й надихатись підлисецького повітря. “У вас так само як і в нас, а в нас так як і в вас!” — усі ті вояки з Великої України “сповідались”, що й вони українці.

Підлисся першу світову війну як і нашу визвольну — перебуло щасливо. Та не так ті люди, особливо мої ровесники, що їх я там пізнав. А що вони загинули в обороні доброї української справи, то нехай вільно буде мені згадати тут їх імена. Хорунжий У.С.С. Володимир Загульський з сусіднього села Розваж (дочерна церква Підлисся) згинув у бою під Бережанами. Син о. Льва Тарнавського — хорунжий У.С.С. Віктор Тарнавський — помер на тиф в Україні під час визвольної боротьби. Стрелець Граничка, брат згаданого Семена, згинув в українсько - польській війні. Хорунжий У.С.С. Геньо Підсонський, син священика з Белзця, згинув під Львовом, також в українсько - польській війні. З інших знайомих мені з Підлисся — “стара війна” — як Роман Купчинський, Юлько (сервус колего!) чи молодший Бодько або й Володко Тарнавський, і другі — не знаю як сьогодні живуть. Та коли б я хотів писати про ближчу чи дальшу родину Тарнавських, про їх гостинність тут у Підлиссю чи в Золочеві, то я тим не скінчив би опису рідимих сторін Шашкевича.

МАРКІЯНОВІ ТОРЖЕСТВА

Що року на Маркіяновій горі в місяці серпні відбувалося величаве релігійно-національне свято й фестин. На Різдво Матері Божої празник у Підлиссю. А як буде нагода для вас бути в Підлиссю літом, то не забудьте за той вид Білої гори — з приходства — з-під Маркіянових дубів. Наші галицькі поля повні збіжжя, запестрені блаватами, все синіми та все червоними і за легким подувом вітру хвилюють вони раз-у-раз під гору і кланяються під пам'ятник Того, що ту гору в нашій поезії увіковічнив. У своїм житті, коли прямуєте до того, щоб Київ був матір'ю наших городів — столицею нашого українського життя, то все одно по дорозі до Львова, чи їдете “наліво”, то пам'ятник “Веснівки” стоїть направо, а як їдете направо, то він буде по вашій лівій стороні. То є така наша веснівка, що хоч за скоро відійшла, а все таки встелила і встелює дорогу нашому народньому відродженню. Не буде то оптична злуда ні моя ні ваша, коли разом з пам'ятником глянемо вгору на славу Всевишнього. То українська справа йде вперед — хоч хрестом, але йде вперед.

Кураторія Заповідника Маркіяна Шашкевича висловлюю оцим щирю подяку всім тим, що надіслали матеріали до Архіву й Бібліотеки Заповідника.

Окреме щире спасибі висловлюємо слідуочим добродіям:

О. Шамбелян Мирослав Марусин (Рим), д-р Лев Лепкий (Нью Йорк), ред. Анатоль Курдидик (Вінніпег), Тома Кобзей (Вінніпег), Видавництво ОО. Василіян в Торонті, мгр. Є. Журавський (Вінніпег), “Голос Спасителя” (Йорктон), Юрій Гнатюк (Вінніпег).

* * *

Чергове число “Шашкевичіяни” появитьсья, згідно з планом, в місяці листопаді ц. р. В цьому числі будуть поміщені виключно праці Богдана Лепкого. Деякі з них досі ще не публіковані, а деякі були друковані тільки в Ювілейному 1911 році. Всі вони присвячені творчості і культові Великого Пробудителя нашої землі.

Богдан Лепкий, один з найбільших поетів й письменників нової доби, горів пієтизмом до Маркіяна й був чи не найбільшим популяризатором Шашкевичівської творчості в широких масах нашого народу. Окремим числом “Шашкевичіяни” хочемо шанувати тим самим автора трилогії “Мазепа”.

З МАТЕРІЯЛІВ ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ ШАШКЕВИЧІЯНИ

Від Редакції: В часі свого перебування на Флориді в грудні 1963 член Редакційної Колегії проф. Яр. Рудницький запросив до співробітництва в “Шашкевичіянні” дочку о. П. Божика, паню Ольгу Божик-Павлову, що тепер постійно перебуває в Міямі, Флорида. Пані Ольга радо погодилася на цю пропозицію й у статті, яку друкуємо нижче, подала історію першої — за нашим відомом — пластинки в Америці до слів Шашкевича, виданої американською фірмою, при акомпаніменті нью-йоркської оркестри.

* * *

В нашій родині, тобто в родині о. Пантелеймона Божика в Вінніпегу, була велика любов до музики й поезії. Вже змалку мій батько обзнайомлював нас, братів і сестер, з постаттю поета о. Маркіяна Шашкевича, з його життям і творчістю. Від мого батька я навчилася слова й саму пісню “Цвітка дрібная молила неньку . . .”, не уявляючи навіть, що колись я зарекордую її для американської фірми “Монітор Рекордінг Компані” в Нью Йорку, США.

А сталося це так:

В 1961 р. ця фірма запросила мене награти довгограйну платівку (рекорд) популярних українських пісень. Я радо погодилася, тим більше, що знала, що платівки цієї фірми йдуть не тільки до США, Канади, але й до південної Америки, Європи, Австралії і т. д.

В рекордуванні, що відбулося в Нью Йорку в окремому студію в 1962 році (й що — до речі— коштувало цю фірму 3,400 доларів), я включила такі українські популярні співанки: “Стоїть гора високая”, “Ніч яка, Господи”, “В гаю зеленім”, “І шумить і гуде”, “Гречаники”, “Ой казала мені мати” й врешті “Цвітку дрібною” М. Шашкевича. Цю останню я включила в свій репертуар тому, що за нею була моя родинна традиція, а теж і тому, що це один із моїх улюблених співів. Я виконувала “Веснівку” часто в моїх гостинних виступах, концертах, на ТіВі, і т. д. В виконанні “Веснівки” я вжилася в свої дитячі роки, проведені в Шашкевичівській дільниці (Пойнт Даглес) у Вінніпегу й віддала в співі її так, як я пригадувала собі її в виконанні мого батька.

Тепер, пишучи ці рядки в місті Міямі, на соняшній Флориді, що така далека й відмінна від мого далекого Вінніпегу, я все лину думкою до Пойнт Даглес і до мого дитинства, моєї родини й до пам’ятника о. Маркіяна Шашкевича, що зберігся до сьогодні в моїй пам’яті й залишиться в ній на завжди.

Рідкісні унікати в Архіві Заповідника М. Шашкевича

На днях Архів Заповідника М. Шашкевича збогатився знову декількома рідкісними унікатами.

Д-р Лев Лепкий з Нью Йорку надіслав другу коректу праці Богдана Лепкого **“Маркіян Шашкевич”**, характеристика українських їх письменників з ілюстраціями, видання Галицької Накладні Якова Оренштайна в Коломиї, 1912. Коректу переводив сам автор — Богдан Лепкий. Ми одержали теж від д-ра Л. Лепкого промову Богдана Лепкого, що була виголошена з нагоди 100-річчя народин Маркіяна Шашкевича. Окремою цінністю є вірші присвячені М. Шашкевичеві **“Для ідеї”** та інші маловідомі праці Б. Лепкого. Дещо з цього буде друквано в 3-му числі Шашкевичіани.

Ред. Богдан Гошовський з Торонта переслав чорновик першого протоколу з **“основательних зборів Т-ва ім. Маркіяна Шашкевича, які відбулися, дня 17. грудня 1911 року, в комнаті Рускої Бесіди в Золочеві”**. Рівнож він надіслав **“Запрошення”**, датоване в Золочеві, дня 12. 12. 1911 р., в якому читаємо: **“Тутешня українська громада утворює в комнаті “Бесіди” в Золочеві в тую неділю (17 с. м.) вечер в честь немногих тих труженників, які в здвигненню пам’ятника Маркіяна Шашкевича в Підлиссю**

великі поклали заслуги.” На запрошенні вісім оригінальних підписів. Враз з цим наспіли ще інші рідкісні матеріали.

В одному з чисел **“Шашкевичіани”** ми помістимо в деталях всі дари для Бібліотеки й Архіву Заповідника, що їх надіслали Маркіянові звеличники. Цілісно хочемо це зробити в одному числі, щоб не розгублюватися по різних числах, бо таким способом хочемо задержати проглядність матеріалу.

ПОПРАВКИ Й ДОПОВНЕННЯ

Просимо виправити друкарські недогляди в 1-му числі **“Шашкевичіани”**, в статті **“Шашкевич у філателії”** С. Кікти:

Стор. 10, 20 рядок згори, замість 9 жовтня має бути 19 жовтня. Стор. 12, 12 рядок здолни, надруковано 500 коверт, а має бути 5,000. На тій же сторінці, рядок 20 й 21 здолни, пропустити речення від **“Стандартне . . . , знова на 16 ст., 18 рядок згори, надруковано 10,800, а має бути 108,000.**

Автор просить доповнити статтю згадкою, що марки, видані перед 1949-им роком, були описані в **“Каталозі українських поштових марок, недержавні випуски”**, Ульм 1950, Юліяна Максимчука.

Рецензії

СТЕПАН ШАХ: о. Маркіян Шашкевич та Галицьке відродження — книга стор. X × 230, формату 16 на 24 смт. Ювілейне видання у 150-ліття народин поета. Видання Українського Християнського Руху, випуск ч. 2. Париж - Мюнхен, 1961.

Довго українцям прийшлося ждати, щоб дістати в руки того рода монографію про Маркіяна Шашкевича, що є нею праця відомого й заслуженого педагога, культурного діяча й автора численних розвідок, дир. Ст. Шаха. Завдяки великій ерудиції автора та легкому педагогічному викладові, читач одержує ясну картину переломової доби в українській історії, на тлі якої Маркіян Шашкевич являється великою постаттю, що завершила колесо історії із голицьких манівців на правильний український шлях. Щоб зрозуміти велич Маркіяна, треба основно простудіювати, чим ми були в добу його виступу. Саме цьому історичному тлові автор монографії присвятив першу частину своєї праці. Він сягнув в історію до часів упадку Галицько-Волинської держави, щоб опісля зробити підсумки того страшного занепаду, коли то Галицька Україна знайшлась вже під пануванням Австрії в 1772 році без рідного письменства, без свідомої інтелігенції, з польською мовою в церкві та домі. Рідна мова була погорджувана та зберігалась тільки в курних панщизняних хатах. До історичного тла належить окремий підрозділ “Предтечі Маркіяна Шашкевича”. І слушно пише автор, що початків

галицького відродження не можна в'язати щойно з особою М. Шашкевича і не належить шукати за ними у столичнім Львові. Галицьке національне відродження бере свої початки на окраїнах Галичини: на сході — в монастирі ОО. Василян в Почаєві коло Бродів, а на заході в Перемишлі і на Лемківщині (стор. 22). Окремий розділ цьому відродженню на півдні західної України присвячений освіченому Владиці Андрееві Бачинському в Мукачеві. Немалий вплив на цілість галицького відродження мала придніпряньська Україна (гляди розділ стор. 18 і наступні).

Друга частина праці “Маркіян Шашкевич” стор. 33-168 змальовує походження Маркіяна, його молодість, шкільні роки, студії в школі й поза мурами духовної семінарії й врешті перші поетичні спроби — збірка “Син Руси”, опісля літературна збірка “Зоря” та “Русалка Дністрова” та інша діяльність М. Шашкевича. Друга частина має 16 підрозділів. Всі вони, хоча обложені численними датами, дрібними деталями про особи й події, читаються легко, як якась повість. Окремою спеціальністю автора являються родоводи українських визначних родин в Галичині і зокрема в Лемківщині. Не підлягає сумні-

вові, що тут теж відмічена кожна деталь життя праці і творчості, що стосується самого Маркіяна Шашкевича та його родини. При цьому автор використав рідкісну літературу, як розвідки К. Студинського, М. Возняка, В. Щурата, М. Тершаківця, а зокрема пройшов основно праці Якова Головацького, члена руської відродженецької трійці та першого галицького історика Дениса Зубрицького. Користувався автор чужими джерелами, зокрема польськими та другими.

Проходив М. Шашкевич в своїй праці і творчості між Скиллею і Харибдою, між доморослим рутенством, а польським шовінізмом та ігноранцією, що пенетрувала тоді не тільки в кругах старшої верстви галицько-руської інтелігенції, але серед самої теологічної молоді. Для ілюстрації зачитуємо один випадок із численних, що їх наводить С. Шах. “Коли М. Шашкевич виголосив дня 12 лютого 1835 свою промову вперше по-українськи, то це, пише у своєму споміні о. Іван Сенкевич, що стояв під впливом польської конспірації і був рівночасно організатором нотного співу і диригентом хору в семінарії, — розсердило мене так, що я пів року засідався на Шашкевича, щоб кинути його в канал, якщо він був би й згинув у моїх руках, я не уважав би цього за проступок, навпаки, якщо б мене були й повісили за це вбивство, то я уважав би себе мучеником за святу польську справу, а вбивство — за заслугу, тим більше, що згинув би один моськаль (стор. 89).”

Змальовує автор М. Шашкевича

не тільки як поета, священика, але теж духовного батька української ідеї, що був на ті часи революційною появою, хоч революційної дії не голосив.

При кінці довшого підрозділу “Русалка Дністровая” автор розважує питання, скільки оригінальних примірників “Русалки” збереглося поза кордонами Батьківщини. Згідно з його певними відомостями один примірник зберігається в Колегії св. Йосафата в Римі, а другий в архіві, зараз покійного, В. Дорошенка у Філадельфії. Авторіві видно не було відомо, що в бібліотеці ОО. Василян в Мондері зберігається один примірник першого видання “Русалки Дністрової”. Примірник цей передав до бібліотеки Кир Василій Ладика перед своєю смертю. З цим примірником збереглися вирізки “Народної Часописи” з 1893 року (ч. 239 і 240), в яких є точний опис перевезення тлінних останків Маркіяна Шашкевича до Львова.

Третій і кінцевий розділ праці Ст. Шаха — це “Історія прослави пам’яті о. Маркіяна Шашкевича”. Сюди входять “Згадки в роках 1848-1893, даліше перевезення тлінних останків з Новосілок до Львова в 1893 р. 100-ліття уродин М. Шашкевича, 100-ліття появи “Русалки Дністрової” та 100-ліття смерті Маркіяна Шашкевича.” Окремо цінний розділ в тій частині — це список праць про М. Шашкевича, що їх подає автор в хронологічному порядку. Йх в списку 79. Автор свідомий того, що список цей неповний (стор. 210), пр. немає тут праць, що появилися в Україні після війни, як

З надісланих листів

Присьмо нам відмітити, що наш почин в спробі видавання збірника "Шашкевичіяна" й поява його першого числа знайшли загальне одобрення серед української громади поза кордонами Батьківщини. З того приводу Редакція одержала багато листів, в яких звеличички Маркіяна висловлюють своє вдволення та запевнюють нам моральну й матеріальну піддержку, як теж співпрацю в журналі. Деякі з цих листів містимо, а деякі будуть поміщені пізніше. Всім висловлюємо наше українське спасибі.

Редакція.

о. Теодозій Атаманюк й о. Йосиф Атаманюк, Трентон:

"Схвалюємо Ваш почин поширення культу нашого Пробудителя. В залученні пересилаємо 10.00 доларів..."

Роман Литвин, Торонд:

"Щира подяка за "Шашкевичіяну", що є гарним вкладом в культ Маркіяна Шашкевича. Ще гарніше

є це, що знайшлися люди, які взяли на себе обов'язок увіковічнити цього справжнього борця, що не боявся особисто терпіти та відважно боровся за живу українську мову... В нас пишуть про Маркіяна, але дехто хоче натягнути на нього московську рубашку та з великого борця за рідне слово хочуть зробити великого приятеля на-

"Русалка Дністрова" О. Білецького, "Маркіян Шашкевич — Твори", що появилися в бібліотеці Поета в 1960 році з передмовою В. Т. Дмитрука та дрібніші розвідки, чи статті по журналах. "Світоч Галицької Землі" пера Осипа Петраша, Вітчизна, грудень 1961.

Дальший покажчик імен, 12 сторінок друку та список ілюстрацій, а їх 19, завершують цілість цієї незвичайно цінної та багатої й правдиво ювілейної праці. Вступне слово до монографії написав Кир Іван Бучко. Праця також зберігає Відозву Ювілейного Комітету в

Мюнхені для вшановання 150-их роковин народження Пробудителя Галицької Землі. Папір і графічне оформлення бездоганні. В присвяті скаазно, що "Президія Українського Християнського Руху, відзначаючи цим ювілейним виданням 150-ліття народин Покровителя національного відродження Галичини, бажала одночасно відзначити 70-ліття народин Достойного Автора цієї книги, свого заслуженого члена та заступника Голови Головної Ради УХР". Дійсно, це відмічення випало надзвичайно достойно.

М. Мар.

ших поневолювачів. Такі писання приносять шкоду народній справі. Ви з цим боретесь. Хоч мені сімдесять, то я потрудився щоб дістати Вам трьох передплатників”...

Отець Шамбелян Мирослав Марусин, Рим;

Надіслав свою працю до поміщення і довшого листа, якого кінчає:

“Бажаю всього доброго і молю Бога, щоби благословив добрий почин та щоб Маркіянова ідея сколихнула й нині широкі маси нашого доброго, горем і іншими нещастям прибитого народу.”

о. Ярослав Гайманович, Монреал:

“З приємністю вітаю журнал “Шашкевичіяна”. Вітаю Ваш добрий почин, якому бажаю великих успіхів...”

Петро Сірий, Флін Флон:

“Не маю слів висказати подяку за цінний журнал, що його Ви мені надіслали. В ньому є згадка про о. Володимира Калюбу, що був парохом нашої громади в Соколівці. Він був любленим в цілій околиці. У мене є знимка пам’ятника, що стоїть на його могилі у Соколівці, а котрий був посвячений 1928. Пам’ятник на Підлиссі й пам’ятник у Соколівці такі самі й такої самої величини.”

Д-р Михайло Лоза, Бофало:

“Щиро дякую за перше число “Шашкевичіяни”. Відповідаючи на заклик Кураторії присилати матерія-

ли зв’язані з культом Маркіяна, посилаю програму свята на честь Шашкевича, влаштованого в Бофало, в дні 5 листопада 1961. Долучую до цього ще і свою промову, виголошену на цьому святі. Промова моя була в скороченні переложена на англійську мову і напечатана циклостилевим способом для гостей американців. Текст цього перекладу також пересилаю.”

Д-р В. Сорочинський, Вінніпег:

“Прошу висилати далші числа “Шашкевичіяни”. Журнал добре редагований та справляє миле враження. Щастя, Боже.”

Йосафат Дзобко, піонер з Вірден:

“Пересилаю Вам передплату на “Шашкевичіяну”. Дуже гарно, що взялися за ту працю. Зоставайте здорові. Хай Бог Вам допомагає!”

М. О. Вонітовий, Ред Лейк:

“Прошу висилати нам “Шашкевичіяну”. Чим більше ми будемо знати про великих людей, тим скорше ми самі станемо великими. Бажаю Вам успіхів у Вашій праці.”

Василь Гультай, Торонто:

“Тратуюлю і бажаю якнайбільших успіхів в поширенні “Шашкевичіяни.”

Отець Ігумен Дмитро Лапуга, ЧНІ, Ньюарк:

“Висловлюю Вам якнайкращі побажання з нагоди появи Вашого журналу. Запевняємо Вам піддержку.”

З малих цегол постає велика будівля. Надішліть й Ви свою цеголку під заповідник, пам’ятник й парк Того, що своєю творчістю й жертвою воскресив Рідну Мову.

ЗЛОЖИЛИ ПОЖЕРТВИ НА “ШАШКЕВИЧІЯНУ”

ПОЧЕСНІ КУМИ З НАГОДИ ПЕРШОЇ ШАШКЕВИЧІВСЬКОЇ ВИСТАВКИ:

Українське Національне Об'єднання, Філія Вінніпег — 75.00 дол.; д-р Анна Олексин-Чубатий і д-р Володимир Чубатий — 15.00 дол., о. Шамбелян Дмитро Шевчук і дир. Володимир Кохан по 10.00 дол., о. Шамбелян Й. Пуляк, о. Рафаїл Мельник, ЧСВВ, п-во Голяни й п-во Данки по 5.00 дол.; Петро Стогун — 4.00 дол.

Дальші датки зложили:

По 2.00 дол.: Тома Кобзей, М. Рослицький, Б. Тилька, А. Резновська, Спілка Української Молоді (СУМ), Інститут “Просвіти”.

По 1.00 дол.: Ред. А. Курдидик, М. Проданюк, З. Сорочинська, д-р В. Сорочинський, П. Бушнова, М. Бойчук, Й. Маганяк, А. Біжак, П. Лучка, Н. Волчинський, І. Зборовський, П. Крук, проф. М. Боровський, І. Дутка, Д. Мазур, М. Співак, М. Козак, проф. К. Антонович, Г. Букало.

По 0.50 дол.: Тереса Проданюк і Лесь Курдидик.

НАДІСЛАНІ ПОЖЕРТВИ:

Д-р М. Гладішевський — 13.50 дол. (з видань). о. А. Хлистун — 10.00 дол.; о. Теодозій Атаманюк й о. Йосиф Атаманюк — 10.00 дол., з того 7.00 дол. на перебудову пам'ятника і влаштування парку, Мирон Балич — 10.00 дол., 5.00 дол. на журнал, а 5.00 дол. на пам'ятник.

По 5.00 дол.: о. Володимир Білинський, о. Д. Г. Лаптуга, ЧНІ, о. Степан Тарнавецький (з видань), о. Василь Яремак, о. Олександр Трешневський, Анна Брилінська, д-р А. Моспанюк, Василь Гультай (пресфонд і пам'ятник), Петро Сірий, о. Василь Максимець, д-р А. Базар, д-р Степан Гамула, Йосип Касючник, д-р Теодор Мацьків, Відділ ЛУКЖ — Селкірк.

По 4.00 дол.: о. Ярослав Гайманович, Іван Бойчук (на журнал і пам'ятник).

По 3.00 дол.: о. Григорій Бойко, В. Друневич, о. Василь Зварич.

По 2.00 дол.: о. Степан Хабурський, о. Петро Гордий, інж. Богдан Підгайний, д-р Михайло Лоза, С. Жмуркевич.

Список пожертв на перебудову пам'ятника й улаштування парку Маркіяна Шашкевича

Загальні збірки до пушок в часі Шашкевичівських роковин: Катедра св. Володимира й Ольги — 45.98 дол., Церква св. Андрея — 68,64 дол.

Жертвували з нагоди ювілею: О. Пекарський, І. Партика, Н.Н., п-і К. Кінах, Н.Н., Н.Н., Василь Столяр, М. Демчишак, Йосиф Нестор, мгр. П. Салига, п-і К. Данилюк, Н.Н., А. Паланиця, Н.Н., П. Політило, Д. Кінал, А. Ткачук, І. Миган, С. Данильчук, І. Кравчук, П. Гензель, В. Рудник і М. Іванців. Всі по одному долярові.

Всім щире спасибі! Хто черговий?

